YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

20 päivänä maaliskuuta 2001 *

Asiassa T-18/99,

Cordis Obst und Gemüse Großhandel GmbH, kotipaikka Ostrau (Saksa), edustajanaan asianajaja G. Meier,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään K.-D. Borchardt ja H. van Vliet, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut siitä, että komissio on neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta 28 päivänä lokakuuta 1998 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32) antanut säännöksiä, joiden kantaja väittää

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

olevan ristiriidassa maailman kauppajärjestön (WTO) sääntöjen ja tiettyjen yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden kanssa,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.10.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) on otettu 1.7.1993 alkaen käyttöön banaanialan yhteinen tuontijärjestelmä, jolla on kor-

vattu eri kansalliset järjestelmät. Tällöin on tehty ero yhteisössä kerättyjen yhteisön banaanien, muista maista kuin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioista peräisin olevien kolmansien maiden banaanien, perinteisten AKT-banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien väillä. Perinteisten AKT-banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien määrät vastasivat AKT-valtioiden viemiä banaanimääriä, jotka ensin mainittujen osalta eivät ylittäneet ja viimeksi mainittujen osalta ylittivät kunkin näistä valtioista perinteisesti viemät, asetuksen N:o 404/93 liitteessä vahvistetut määrät.

2 Yhteisön banaanien sekä AKT-valtioista ja muista kolmansista valtioista peräisin olevien banaanien tyydyttävän markkinoille saattamisen varmistamiseksi asetuksessa N:o 404/93 säädetään 2,2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön käyttöönottamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille.

3 Asetuksen 404/93 19 artiklan 1 kohdan aikaisemmassa versiossa vahvistettiin tariffikiintiö siten, että siitä jaettiin 66,5 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka olivat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen aikaisemmassa versiossa säädettiin seuraavaa:

"Kukin toimija saa kullekin 1 kohda[ssa — —] tarkoitettujen toimijoiden luokalle erillisten laskutoimitusten mukaisesti tuontitodistukset keskimääräisen

banaanien määrän perusteella, jonka toimija on myynyt kolmen viimeisen vuoden aikana, joista on saatavissa tietoja."

5 Banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 10 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6) säädettiin muun muassa perusteet, joiden mukaan määriteltiin ne A- ja B-luokkiin kuuluvat toimijat, jotka voivat hakea tuontitodistuksia sillä perusteella, mitä toimintoja ne ovat viitekaudella harjoittaneet.

6 Tätä tuontijärjestelmää on käsitelty Maailman kauppajärjestön (WTO) riitojenratkaisumenettelyssä eräiden yhteisön ulkopuolisten maiden tekemien valitusten perusteella.

7 Kyseisen menettelyn johdosta WTO:n paneeli antoi 22.5.1997 raportteja ja WTO:n pysyvä valituselin antoi 9.9.1997 raportin, jonka riitojenratkaisuelin hyväksyi 25.9.1997 tekemällään päätöksellä. Tällä päätöksellä riitojenratkaisuelin totesi yhteisön banaanintuontijärjestelmän useiden kohtien olevan ristiriidassa WTO:n sääntöjen kanssa.

8 Tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi annettiin asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta 20.7.1998 annettu neuvoston asetus N:o 1637/98 (EYVL L 210, s. 28). Tämän jälkeen annettiin asetuksen N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta 28 päivänä lokakuuta 1998 annettu komission asetus (EY) N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32).

9 Uudessa banaanintuontijärjestelmässä tariffikiintiön jako kolmeen eri toimijaluokkaan on poistettu, sillä asetuksessa N:o 2362/98 säädetään pelkästä jaosta asetuksessa määriteltyihin perinteisiin toimijoihin ja uusiin toimijoihin. Myös A- ja B-luokkien toimijoiden alajaottelu niiden markkinoilla harjoittaman toiminnan mukaan on poistettu.

10 Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kukin jäsenvaltiossa 5 artiklan mukaisesti rekisteröity perinteinen toimija saa kutakin vuotta varten kaikkien liitteessä I mainittujen alkuperien osalta yhden viitemäärän, joka vahvistetaan toimijan viitekauden aikana tosiasiallisesti tuomien banaanimäärien perusteella.

2. Vuonna 1999 tapahtuvassa tuonnissa tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien osalta viitekautena käytetään vuosia 1994, 1995 ja 1996."

11 Asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"2. Kunkin toimijan on ilmoitettava viitemääränsä vahvistamista varten toimivaltaiselle viranomaiselle ennen kunkin vuoden 1 päivää heinäkuuta:

a) liitteessä I mainittua alkuperää olevien banaanien kokonaismäärä, jonka toimija on tosiasiallisesti tuonut viitekauden kunkin vuoden aikana;

b) 3 kohdassa mainitut todistusasiakirjat.

3. Tosiasiallinen tuonti on osoitettava seuraavasti:

a) esittämällä jäljennös tuontitodistuksista — — jota todistuksenhaltija — — on käyttänyt todistuksessa ilmoitettujen määrien luovuttamiseksi vapaaseen liikkeeseen; ja

b) esittämällä lisäksi selvitys tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttymispäivänä voimassa olleiden tullien maksamisesta, joka on tehty joko suoraan toimivaltaisille viranomaisille taikka tulliasioitsijan tai valtuutetun edustajan välityksellä.

Toimijan, joka todistaa maksaneensa tietyn banaanimäärän vapaaseen liikkeeseen luovuttamishetkenä voimassa olleet tullit joko suoraan toimivaltaisille viranomaisille taikka tulliasioitsijan tai valtuutetun edustajan välityksellä ja joka ei ole tässä toimessa käytetyn tuontitodistuksen — — haltija eikä siirronsaaja, katsotaan tuoneen kyseisen määrän, jos toimija on rekisteröity jossakin jäsenvaltiossa asetuksen (ETY) N:o 1442/93 mukaisesti ja/tai toimija täyttää perinteiseksi toimijaksi rekisteröitymistä koskevat tässä asetuksessa säädetyt edellytykset. Tulliasioitsija ja valtuutettu edustaja eivät voi vaatia tämän alakohdan soveltamista."

12 Asetuksen N:o 2362/98 6 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Komissio vahvistaa 2 kohdan mukaiset ilmoitukset huomioon ottaen sekä 2 artiklassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien kokonaismäärien perusteella tarvittaessa yhtenäisen mukautuskertoimen, jota sovelletaan kunkin toimijan alustavaan viitemäärään."

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

13 Kantajana oleva yritys, Cordis Obst und Gemüse Großhandel GmbH (jäljempänä Cordis), on perustettu 1.11.1990 eli Saksan yhdistymisen jälkeen ja sen kotipaikka on entisen Saksan demokraattisen tasavallan (jäljempänä entinen DDR) alueella. Se toimialana on hedelmätukkukauppa sekä muun muassa banaanien kypsytys ja pakkaaminen.

14 Entisessä DDR:ssä käytössä olleen keskitetyn suunnitelmatalousjärjestelmän vuoksi kantajalla ei ollut liikevaihtoa banaanialalla vuosina 1993 ja 1994. Tämän vuoksi sen viitemäärät näinä vuosina olivat hyvin pienet.

15 Asetuksen N:o 2362/98 voimaantulon jälkeen kantaja on vaatinut toimivaltaisia saksalaisia viranomaisia vahvistamaan vuosien 1994—1996 mukaisesti viitemääränsä 2 591 427 kiloksi, mikä vastaa keskimäärin 863 809 kiloa vuodessa. Toimivaltaiset viranomaiset ovat 8.12.1998 tekemällään päätöksellä myöntäneet vuodelle 1999 väliaikaisen, 848 759 kilon suuruisen viitemäärän, josta ne ovat vähentäneet 51 064 kiloa soveltamalla komission asetuksen N:o 2362/98

6 artiklan 3 kohdan nojalla vahvistamaa 0,939837:n mukautuskerrointa, minkä tuloksena viitemääräksi on tullut 797 695 kiloa. Kantaja teki tästä päätöksestä 30.12.1998 oikaisuvaatimuksen, koska tehty vähennys oli sen mielestä lainvastainen. Se väitti myös, että viitejakson aikaistaminen vuodella eli vuosien 1994—1996 huomioon ottaminen vuosien 1995—1997 sijasta oli lainvastaista ja aiheutti sille vahinkoa. Toimivaltaisten viranomaisten mukaan vuosien 1995—1997 perusteella laskettu viitemäärä on 3 393 032 kiloa, toisin sanoen 823 436 kiloa vuodelle 1995, 1 127 145 kiloa vuodelle 1996 ja 1 442 451 kiloa vuodelle 1997.

16 Kantaja nosti tällöin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 21.1.1999 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt esillä olevan kanteen, jossa se vaatii korvausta vahingosta, joka on aiheutunut komission asetuksen N:o 2362/98 antamisesta. Kantaja on kanteensa tueksi erityisesti väittänyt, että WTO:n perustamissopimuksen liitteessä 1 olevia tiettyjä sopimuksia on rikottu.

17 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-149/96, Portugali vastaan neuvosto, 23.11.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. I-8395, 47 kohta) todennut, että "[kaikki WTO-sopimuksen liitteisiin 1—4 kuuluvat sopimukset] eivät luonteensa ja rakenteensa vuoksi periaatteessa kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuin valvoo yhteisön toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta."

18 Asianosaisia on kehotettu 16.12.1999 päivätyllä kirjeellä esittämään huomautuksensa tästä tuomiosta mahdollisesti tehtävistä päätelmistä. Komissio on toimittanut huomautuksensa 6.1.2000 ja kantaja 14.1.2000.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa asian suullisen käsittelyn. Asianosaisia on kuultu ja ne ovat antaneet vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin 4.10.2000 pidetyssä julkisessa istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

20 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa komission korvaamaan kantajalle vahingon, joka sille on aiheutunut siitä, että vuosia 1994—1996 on käytetty perinteisiin toimijoihin sovellettavana viitekautena, ja siitä, että komissio on pienentänyt toimivaltaisten viranomaisten väliaikaisesti vuodelle 1999 hyväksymiä määriä mukautuskerrointa soveltamalla,

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta,

— toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana,

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

22 Komissio katsoo oikeudenkäyntiväitettä nimenomaisesti esittämättä, että nyt esillä oleva kanne on jätettävä tutkimatta, koska kantajan olisi ensin pitänyt yrittää estää aiheutuneeksi väittämänsä vahingon toteutuminen nostamalla kanne toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa. EY:n perustamissopimuksen 178 artiklassa (josta on tullut EY 235 artikla) ja 215 artiklan toisessa kohdassa (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) määrätty vahingonkorvauskanne on komission mukaan toissijainen oikeussuojakeino siltä osin kuin väitetty vahinko on aiheutunut kansallisesta hallinnollisesta toimenpiteestä, joka on toteutettu yhteisön oikeutta sovellettaessa (ks. asia 119/88, AERPO ym. v. komissio, tuomio 6.6.1990, Kok. 1990, s. I-2189; asia C-282/90, Vreugdenhil v. komissio, tuomio 13.3.1992, Kok. 1992, s. I-1937, 12 kohta; asia T-571/93, Lefebvre ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2379 ja asia T-93/95, Laga v. komissio, tuomio 4.2.1998, Kok. 1998, s. II-195, 33 kohta). Se täsmentää, että viitemäärien vahvistaminen kuuluu toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, jotka soveltavat yhteisön lainsäädäntöä toteuttamalla kansallisen hallinnollisen toimenpiteen, joka perustuu asetuksen N:o 2362/98 säännöksiin (ks. asia T-47/95, Terres rouges ym. v. komissio, tuomio 9.4.1997, Kok. 1997, s. II-481, 57 ja 59 kohta ja asia C-73/97 P, Ranska v. Comafrica ym., tuomio 21.1.1999, Kok. 1999, s. I-185, 40 kohta).

23 Komissio toteaa, että vahingonkorvauskanteen toissijainen luonne johtuu siitä, että kansallisten hallinnollisten toimenpiteiden valvonta kuuluu yksinomaan kansallisille tuomioistuimille, jotka voivat esittää yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY 234 artikla) tarkoitetun ennakkoratkaisupyynnön asiaan sovellettavien yhteisön säännösten

pätevyyden tutkimiseksi (ks. em. asia Ranska v. Comafrica ym., tuomion 40 kohta). Vain silloin, kun kansalliset tuomioistuimet eivät voi taata riittävää oikeudellista suojaa ja/tai mahdollisuutta vahingonkorvaukseen, suora kanne voidaan ottaa tutkittavaksi.

24 Kantaja kiistää komission väitteet. Se väittää, ettei sen käytettävissä ole mitään oikeussuojakeinoja kansallisissa tuomioistuimissa. Se toteaa jo riitauttaneensa kansallisten viranomaisten päätöksen tuontitodistusten jakamisesta tekemällä oikaisuvaatimuksen (ks. edellä 15 kohta); tämä menettely ei ole enää vireillä. Kantajan mukaan Saksan lainsäädännön mukaan ei ole mahdollista riitauttaa tämän päätöksen lainmukaisuutta muulla tavoin. Nyt esillä oleva vahingonkorvauskanne on sen mukaan siis ainoa sen käytettävissä oleva oikeussuojakeino.

25 Kantaja korostaa, että kansallisilla hallintoviranomaisilla on velvollisuus noudattaa komission asetuksessa N:o 2362/98 vahvistettuja edellytyksiä. Kantajalle aiheutunut vahinko, joka on nyt esillä olevan kanteen kohteena, johtuu siis komission antamista säädöksistä eikä kansallisesta päätöksestä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

26 On todettava, että vahingonkorvausvaatimusten perusteena oleva väitetty lainvastaisuus ei johdu kansallisista viranomaisista vaan yhteisön toimielimestä. Yhteisö vastaa näin ollen vahingoista, joita voi aiheutua siitä, että Saksan viranomaiset panevat täytäntöön yhteisön säädöksiä (ks. esim. asia 126/76, Dietz v. komissio, tuomio 15.12.1977, Kok. 1977, s. 2431, 5 kohta; yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, 9 kohta; asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753, 18 ja 19 kohta ja yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 71 kohta).

27 Koska yhteisöjen tuomioistuimilla on perustamissopimuksen 215 artiklan perusteella yksinomainen toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat yhteisön aiheuttaman vahingon korvaamista (ks. yhdistetyt asiat 106/87—120/87, Asteris ym. v. Kreikka ja ETY, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5515, 14 kohta ja em. asia Vreugdenhil v. komissio, tuomion 14 kohta), kansallisilla oikeussuojakeinoilla ei tosiasiallisesti voida turvata tehokkaasti kantajan oikeuksia (ks. em. asia Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomion 72 kohta).

28 Kuten komissio on istunnossa myöntänyt, on niin, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin katsoisikin ennakkoratkaisumenettelyssä, että sovellettava säännöstö voisi aiheuttaa vahinkoja, kansallisella tuomioistuimella ei ole toimivaltaa itse toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä niiden kaikkien vahinkojen korjaamiseksi, joita kantaja nyt esillä olevassa asiassa väittää itselleen aiheutuneen, joten perustamissopimuksen 215 artiklaan perustuvan suoran kanteen nostaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on myös tällaisessa tapauksessa välttämätön (ks. vastaavasti em. asia Dietz v. komissio, 5 kohta).

29 Näin ollen komission väite siitä, että nyt esillä oleva kanne on jätettävä tutkimatta, on hylättävä.

Sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu

30 Kantaja väittää, että komissio on toiminut lainvastaisesti, koska se on toisaalta rikkonut tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) sekä WTO-sopimuksen liitteessä 1 olevien palvelukaupan yleissopimuksen (GATS) ja tuontilisensoinnin menettelytavoista tehtyä sopimusta ja toisaalta vahvistanut viitekaudet mielivaltaisesti ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa.

Väite, jonka mukaan WTO-sopimuksen liitteessä 1 oleviin tiettyihin sopimuksiin ei voida vedota

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

31 Kantaja väittää, että GATT-sopimuksen määräykset ovat ylemmäntasoisia oikeussääntöjä, joihin sisältyviä syrjintäkieltoa ja suosituimmuuskohtelulauseketta koskevaa kieltoa on pidettävä yksityisiä oikeussubjekteja suojaavina sääntöinä.

32 Kantajan mielestä WTO-sopimus ja sen liitteet muodostavat todellisen yleismaailmallisen kaupallisen järjestelmän, jolla on oma oikeusjärjestyksensä ja lainkäyttötoimivaltansa. Uusi WTO-oikeusjärjestys ei ole sopimuksenvarainen, vaan se sisältää ankaria kieltoja, joita voidaan rajoittaa tai joista voidaan tilapäisesti poiketa vain WTO:n toimilla, mutta ei sitä vastoin jäsenvaltion yksipuolisilla toimenpiteillä. Tämän uuden WTO-oikeuden tiettyjä määräyksiä on siis välittömästi sovellettava yhteisön oikeudessa.

33 Vastatessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen siitä, mitä päätelmiä edellä mainitussa asiassa Portugali vastaan neuvosto (ks. edellä 17 kohta) annetusta tuomiosta voidaan tehdä, kantaja on myöntänyt, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että WTO-sopimuksen määräyksillä ei ole yleistä välitöntä oikeusvaikutusta yhteisön oikeusjärjestyksessä.

34 Kantaja on kuitenkin lisännyt, että kyseinen tuomio ei ole ristiriidassa kantajan kanteen tueksi esittämien sitä koskevien väitteiden kanssa, että yhteisön toimielimet ovat käyttäneet väärin harkintavaltaansa. Se, että lainvoimaisella tuomiolla oli todettu yhteisön banaanientuontijärjestelmä yhteensoveltumattomaksi

WTO:n sääntöjen kanssa ja että yhteisö oli sitoutunut poistamaan kyseiset ristiriitaisuudet, estää kantajan mukaan näitä toimielimiä antamasta kyseisten sääntöjen kanssa ristiriitaisia uusia säännöksiä.

35 Kantaja on suullisessa käsittelyssä kehitellyt tätä väitettä todeten, että koska yhteisö nyt esillä olevassa asiassa on antanut riitojenratkaisuelimelle sitoumuksen poistaa lainasäädännöstään WTO:n sääntöjen kanssa ristiriitaiset säännökset, se on tämän sitoumuksen täytäntöönpanossa rikkonut kieltoa toimia oman aiemman menettelynsä vastaisesti (venire contra factum proprium) antamalla asetuksen, jolla näitä sääntöjä rikotaan. Kantajan mukaan tämän sanonnan sisältämä periaate on vilpittömän mielen periaatteen ilmentymänä yhteisön oikeuden periaate, jonka yhteisöjen tuomioistuimet voivat ottaa huomioon arvioidessaan yhteisön toimenpiteiden lainmukaisuutta. Kantajalla on siis mielestään oikeus vedota WTO:n sääntöjen rikkomiseen myös tällä perusteella.

36 Kantaja täsmentää myös, ettei sen tarkoituksena ole osoittaa, että vastaajan tavoitteet olisivat olleet lainvastaisia. Kantaja väittää, että komissio on täysin tietoisesti rikkonut WTO:n sääntöjä päästäkseen tavoitteeseensa eli banaanialan markkinajärjestelyyn. Tämä menettely on harkintavallan väärinkäytön uusi muoto.

37 Tämä harkintavallan väärinkäyttö aiheuttaa komission vahingonkorvausvelvollisuuden siitä riippumatta, onko kyseessä olevien WTO:n sääntöjen tarkoituksena suojata yksityisiä oikeussubjekteja. Yksityisellä oikeussubjektilla on absoluuttinen suoja yhteisön toimielinten harkintavallan väärinkäyttöä vastaan.

38 Komissio väittää, että WTO:n säännöillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta yhteisön oikeusjärjestyksessä eivätkä yksityiset oikeussubjektit siis voi vedota niihin.

39 Komissio huomauttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vuoden 1947 GATT-sopimuksen määräykset eivät olleet luonteeltaan ehdottomia eikä niille tunnustettu sellaisten kansainvälisten oikeussääntöjen asemaa, joita on välittömästi sovellettava sopimuspuolten sisäisissä oikeusjärjestyksissä (ks. asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973). Komissio arvioi, että tätä oikeuskäytäntöä sovelletaan myös WTO-sopimukseen ja sen liitteisiin, koska näillä teksteillä on sellaisia samoja erityispiirteitä kuin vuoden 1947 GATT-sopimuksen määräyksillä, joiden perusteella WTO-sopimuksella ja sen liitteillä ei katsota olevan välitöntä oikeusvaikutusta.

40 Komissio on vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen, joka koski edellä mainitussa asiassa Portugali vastaan neuvosto annetusta tuomiosta mahdollisesti tehtäviä päätelmiä, että tämä tuomio vahvistaa täysin sen väitteet. Komission mukaan tästä tuomiosta seuraa, että WTO-sopimuksen sääntöjä ei voida käyttää perusteena arvioitaessa yhteisön johdetun oikeuden lainmukaisuutta. Tämä merkitsee myös sitä, että jos riitojenratkaisuelin toteaa yhteisön johdetun oikeuden säädöksen, päätöksen tai muun toimen olevan ristiriidassa WTO:n sääntöjen kanssa, se ei tarkoita, että tällaista tointa on pidettävä yhteisön oikeusjärjestyksessä lainvastaisena, eikä se näin ollen voi johtaa perustamissopimuksen 215 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun yhteisön vahingonkorvausvastuun syntymiseen.

41 Kantajan esittämästä harkintavallan väärinkäyttöä koskevasta väitteestä komissio toteaa, että yhteisön vahingonkorvausvastuu voi syntyä ainoastaan niillä edellytyksillä, joita sovelletaan minkä tahansa muun yhteisön oikeusjärjestyksessä taatun oikeuden tai periaatteen loukkaamiseen.

42 Väite harkintavallan väärinkäyttämisestä ei siis vapauta kantajaa näyttämästä toteen, että niillä säännöksillä, joita sen mukaan ei ole noudatettu, on tarkoitus suojata yksityisiä oikeussubjekteja.

43 Komissio on suullisessa käsittelyssä samoin väittänyt, että kantaja ei voi poiketa tästä edellytyksestä vetoamalla periaatteeseen, jonka mukaan kukaan ei voi toimia aiemman menettelynsä vastaisesti (nemini licet venire contra factum proprium).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 Aluksi on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun edellytyksenä on se, että kantaja näyttää toteen toimielimen moititun toiminnan lainvastaisuuden, vahingon tosiasiallisen syntymisen ja toiminnan ja väitetyn vahingon välisen syy-yhteyden (asia 26/81, Oleifici mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 54 kohta).

45 Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut asiassa C-352/98 P, Bergaderm ym. vastaan komissio, 4.7.2000 antamassaan tuomiossa (41 ja 42 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), että oikeus korvaukseen edellyttää, että rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille oikeussubjekteille ja että rikkominen on riittävän ilmeinen.

46 Ensimmäisestä edellytyksestä on todettava, että yhteisön tuomioistuinten oikeuskäytännöstä ilmenee, että WTO-sopimuksen ja sen liitteiden tarkoituksena ei ole antaa yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joihin nämä voisivat vedota tuomioistuimissa.

47 Tästä on todettava, että edellä mainitussa asiassa Portugali vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on todennut (36 kohta), että

vaikka WTO-sopimus ja sen liitteet sisältävät huomattavia eroja vuoden 1947 GATT-sopimuksen määräyksiin verrattuina, kyseisiin sopimuksiin perustuvassa järjestelmässä osapuolten välisillä neuvotteluilla on kuitenkin tärkeä sija.

48 Yhteisöjen tuomioistuin on WTO-sopimuksen liitteissä olevien sopimusten soveltamisesta nimenomaan yhteisön oikeusjärjestyksessä todennut edellä mainitussa asiassa Portugali vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa (42 kohta), että WTO-sopimus liitteineen perustuu sen johdanto-osan mukaan vuoden 1947 GATT-sopimuksen tavoin "keskinäisen ja kaikille osapuolille edullisen" sopimuksen periaatteeseen ja että se eroaa näin ollen yhteisön kannalta sen ja kolmansien maiden välisistä sopimuksista, jotka perustuvat tietynlaiseen velvoitteiden epätasapainoon tai joissa luodaan erityisiä integrointisuhteita yhteisöön.

49 Yhteisöjen tuomioistuin on sitten todennut, että on selvää, että eräät sopimuspuolet, jotka ovat yhteisön tärkeimpiä kauppakumppaneita, ovat tehneet WTO-sopimuksen liitteisiin sisältyvien sopimusten kohteen ja päämäärän valossa sen päätelmän, että nämä sopimukset eivät kuulu niihin normeihin, jotka huomioon ottaen kansalliset tuomioistuimet valvovat kansallisten oikeussääntöjensä lainmukaisuutta. Se on katsonut, että tällaisen vastavuoroisuuden puuttuminen yhteisön kauppakumppaneiden puolelta suhteessa WTO-sopimuksen liitteisiin sisältyviin sopimuksiin, jotka perustuvat keskinäisten etujen vastavuoroisuuden periaatteeseen ja jotka tästä syystä erottuvat yhteisön tekemistä sopimuksista, saattaa johtaa WTO:n sääntöjä sovellettaessa epätasapainoon. Jos katsottaisiin, että yhteisöjen tuomioistuimen on suoraan varmistettava yhteisön oikeuden yhteensoveltuvuus näiden sääntöjen kanssa, kavennettaisiin yhteisön lainsäädäntöelinten ja täytäntöönpanoelinten sellaista liikkumavaraa, joka on yhteisön kauppakumppaneiden vastaavien elinten käytettävissä (em. asia Portugali v. neuvosto, tuomion 43, 45 ja 46 kohta).

50 Yhteisöjen tuomioistuin on siten päätellyt, että WTO-sopimuksen liitteisiin sisältyvät sopimukset eivät luonteensa ja rakenteensa vuoksi pääsääntöisesti kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuin valvoo yhteisön toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta (ks. em. asia Portugali v. neuvosto, tuomion 47 kohta).

51 Tästä tuomiosta seuraa, että koska WTO:n sääntöjen tarkoituksena ei pääsääntöisesti ole oikeuksien antaminen yksityisille oikeussubjekteille, niiden mahdollisesta rikkomisesta ei voi olla seurauksena sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu.

52 Kantaja on edellä mainitussa asiassa Portugali vastaan neuvosto tehtävistä päätelmistä antamissaan huomautuksissa myöntänyt, että WTO:n säännöillä ei ole yleistä välitöntä oikeusvaikutusta yhteisön oikeusjärjestyksessä. Se on kuitenkin väittänyt, että sen kanne perustuu harkintavallan väärinkäytön uuteen muotoon, eli siihen, että komissio on rikkonut kieltoa toimia aiemman menettelynsä vastaisesti ja antanut asetuksen, jossa ei oteta huomioon päätöstä, jolla yhteisön järjestelmä todetaan yhteensoveltumattomaksi WTO:n sääntöjen kanssa, ja jossa ei oteta huomioon sitä, että se on sitoutunut poistamaan näin todetut ristiriitaisuudet (ks. edellä 34—36 kohta).

53 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee ensinnäkin, että yhteisön toimielin on toimen tehdessään käyttänyt harkintavaltaansa väärin ainoastaan, jos toimi on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi ja jos harkintavallan väärinkäyttö on selvää objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella (ks. yhdistetyt asiat T-551/93, T-231/94—T-234/94, Industrias Pesqueras Campos ym. v. komissio, tuomio 24.4.1996, Kok. 1996, s. II-247, 168 kohta).

54 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja ei kuitenkaan näytä toteen eikä edes väitä, että komissio olisi antanut asetuksen N:o 2362/98 tai joitakin sen säännöksiä muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi, toisin sanoen antaakseen kaikki välttämättömät säännökset asetuksella N:o 404/93 käyttöön otetun banaanien tuontijärjestelmän täytäntöönpanemiseksi yhteisössä, sellaisena kuin tämä asetus on muutettuna asetuksella N:o 1637/98.

55 Samoin on hylättävä kantajan väite siitä, että nyt esillä olevassa asiassa kyseessä on harkintavallan väärinkäytön uusi muoto.

56 Jos kantajan väitteet hyväksyttäisiin, jätettäisiin ottamatta huomioon itse harkintavallan väärinkäytön määritelmä, joka sisältää sen, että yhteisön tuomioistuimet valvovat toimenpiteen tavoitetta, mutteivät sen sisältöä.

57 Lisäksi on hylättävä kantajan väite siitä, että yhteisö olisi käyttänyt väärin harkintavaltaansa, kun se on antanut asetuksen, joka on ristiriidassa WTO:n sääntöjen kanssa, tai kun se on pitänyt voimassa jo todettuja sääntöjenvastaisuuksia, vaikka se on sitoutunut noudattamaan näitä sääntöjä.

58 Tältä osin riittää, kun todetaan, että yhteisöjen tuomioistuinten on valvottava yhteisön toimenpiteen lainmukaisuutta WTO:n sääntöihin nähden vain, jos yhteisön tarkoituksena on ollut panna täytäntöön WTO:n yhteydessä hyväksymänsä erityinen velvoite taikka jos kyseisessä yhteisön toimenpiteessä nimenomaisesti viitataan WTO-sopimuksen liitteisiin sisältyvien sopimusten tiettyihin määräyksiin (ks. em. asia Portugali v. neuvosto, tuomion 49 kohta).

59 WTO:n paneelin 22.5.1997 antamat raportit tai WTO:n pysyvän valituselimen 9.9.1997 antama raportti, jonka riitojenratkaisuelin on hyväksynyt 25.9.1997, eivät sisällä erityisiä velvoitteita, jotka komissio olisi asetuksella N:o 2362/98 aikonut panna täytäntöön oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla (ks. vuoden 1947 GATT-sopimuksen osalta asia C-69/89, Nakajima v. neuvosto, tuomio

7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069, 31 kohta). Tässä asetuksessa ei myöskään viitata nimenomaisesti WTO:n elinten raporteista johtuviin täsmällisiin velvoitteisiin eikä WTO-sopimuksen liitteisiin sisältyvien sopimusten tiettyihin määräyksiin.

60 Tästä johtuu, että kantaja ei voi perustaa kannettaan väitteisiin WTO-sopimuksen liitteessä 1 olevien tiettyjen sopimusten rikkomisesta eikä harkintavallan väärinkäytöstä.

Viitekauden mielivaltainen vahvistaminen ja perusteluvelvollisuuden rikkominen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

61 Kantaja väittää, että ottaessaan vuodet 1994—1996 viitekausiksi vastaaja on puuttunut banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn aiempaan järjestelmään ja muuttanut sitä perusteellisesti. Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan aiemman version mukaan vuotta 1999 koskevana viitekautena olisi pitänyt olla vuodet 1995—1997. "Liikkuvan viitekauden" järjestelmässä, jossa kolmivuotista viitejaksoa siirrettiin vuosittain yhdellä vuodella eteenpäin, toimijoita kannustettiin voimakkaasti parantamaan banaanien myyntilukujaan, koska ne olivat viitelukuina kaksi vuotta myöhemmin. Siirtämällä viitekautta taaksepäin ja ottamalla käyttöön tilapäisen jakson, jota voidaan jatkaa tai muuttaa ja joka ei missään tapauksessa ole enää ennakoitavissa, komissio on kantajan mukaan tehnyt tyhjiksi A-luokkaan kuuluneiden toimijoiden perustellut odotukset. Tämä koskee erityisesti tiettyjä toimijoita, kuten kantajaa.

62 Kantaja kiistää sen, että vuonna 1997 tosiasiallisesti toteutetut tuonnit eivät olisi olleet tiedossa. Tiedot tosiasiallisesti toteutetuista tuonneista eivät missään tapauksessa olleet välttämättömiä sitä varten, että komissio voi jakaa tuontiluvat perinteisille toimijoille jakojärjestelmä huomioon ottaen.

63 Kantaja kyseenalaistaa myös komission väitteen siitä, että on välttämätöntä, että viitekausi on sama kuin se kausi, joka on ratkaiseva tärkeimpien toimittajamaiden markkinaosuuksien vahvistamiselle. Sen mukaan tätä komission esittämää välttämättömyyttä ei mitenkään perustella asetuksen N:o 2362/98 perustelukappaleissa.

64 Kantajan mielestä asetuksen N:o 2362/98 lainvastaisuuden vaikutukset ovat sitäkin vakavampia, koska tässä asetuksessa ei säädetä kohtuuttomia tilanteita varten niiden vakavien vääryyksien korjaamista koskevista menetelmistä, jotka aiheutuvat toimijoille viitekauden aikaistamisesta yhdellä vuodella. Asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa annetaan kantajan mukaan komissiolle laaja toimivalta. Tämän toimivallan avulla se voi kuitenkin vain helpottaa ennen asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa olemassa olleista markkinaolosuhteista siirtymistä asetuksella N:o 2362/98 vahvistettuun järjestelmään. Asetuksessa N:o 2362/98 on sitä vastoin kyse itse banaanialan markkinajärjestelyn tarkistamisesta.

65 Lopuksi kantaja katsoo, että komissio on rikkonut perusteluvelvollisuuttaan, koska se ei ole asetuksessa N:o 2362/98 selittänyt, miksi on ollut välttämätöntä valita viitekaudeksi vuodet 1994—1996.

66 Komission mielestä on perusteettomana hylättävä väite siitä, että viitekausi on vahvistettu mielivaltaisesti.

67 Komissio toteaa ensinnäkin siitä kantajan väitteestä, että vuosien 1994—1996 valinta olisi pettänyt entisten A-luokan toimijoiden perustellut odotukset, että kantajalla ei voi olla perusteltuja odotuksia tietynlaisten viitekausien järjestelmän ylläpitämisestä.

68 Tämän jälkeen komissio toteaa, että vuosien 1994—1996 valinta on perusteltua monestakin syystä.

69 Ensinnäkin pääasiallisten kolmansien banaanintoimittajamaiden tariffikiintiöt on laskettu näiden maiden yhteisöön vuosina 1994—1996 tuomien määrien perusteella. Komission mukaan sen oli valittava sama viitekausi tuontitodistusten myöntämiseksi tapauskohtaisesti toimijoille.

70 Toiseksi sen oli pakko valita vuodet 1994—1996 siitä syystä, että asetuksen N:o 2362/98 antamisaikaan yhteisöön tosiasiallisesti suuntautunutta tuontia koskevat lopulliset luvut olivat tiedossa vain tältä ajalta, koska vuoden 1997 luvut olivat vasta väliaikaisia.

71 Komissio väittää, että eri toimijoiden viitemääriä ei voida määrittää entisen markkinajärjestelyn jakotavan mukaan, koska luvut olivat käytettävissä vasta markkinointivuoden lopulla, jolloin tosiasiallisesti tuodut määrät on lopullisesti vahvistettu. Vain näiden lukujen perusteella on mahdollista määritellä kunkin toimijan tuomat määrät asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisten edellytysten mukaisesti.

72 Uudella järjestelmällä aiheutetuiksi väitettyjen vakavien vääryyksien korjausjärjestelmän puuttumista koskevasta väitteestä komissio huomauttaa, että ne väliaikaiset vaikeudet, joita voi syntyä markkinajärjestelyn perusteellisesta muokkaamisesta, voidaan periaatteessa selvittää soveltamalla kohtuuttomiin tilanteisiin sovellettavaa järjestelmää. Se lisää kuitenkin, että se, että vuotta 1997 ei otettu viitevuodeksi vuoden 1999 todistusten myöntämiselle, ei voi sellaisenaan olla kohtuuton tilanne. Tällaisen kohtuuttoman tilanteen tunnustaminen edellyttää kaikkien kyseisen toimijan tilannetta kuvaavien tosiseikkojen yksityiskohtaista tutkimista.

73 Lopuksi komissio kiistää perusteettomana väitteen perusteluvelvollisuuden rikkomisesta. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan säädöksen perustelujen mahdollinen puutteellisuus ei ensinnäkään aiheuta yhteisön vahingonkorvausvastuuta (ks. asia 106/81, Kind v. ETY, tuomio 15.9.1982, Kok. 1982, s. 2885 ja em. asia AERPO ym. v. komissio). Toiseksi syyt, joiden perusteella komissio on valinnut kyseessä olevan viitekauden, ilmoitetaan asetuksen N:o 2362/98 3 perustelukappaleessa tavalla, joka täyttää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut vaatimukset EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) mukaisesta perusteluvelvollisuudesta (ks. asia C-352/96, Italia v. neuvosto, tuomio 12.11.1998, Kok. 1998, s. I-6937, 40 kohta).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

74 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että koska yhteisöjen toimielimillä on harkintavaltaa politiikkansa toteuttamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden valinnassa, elinkeinonharjoittajat eivät voi perustellusti luottaa sellaiseen olemassa olevan tilanteen säilymiseen, jota voidaan muuttaa näiden toimielimien harkintavaltansa rajoissa tekemillä päätöksillä (ks. asia 52/81, Faust v. komissio, tuomio 28.10.1982, Kok. 1982, s. 3745, 27 kohta; em. asia Saksa v. neuvosto, tuomion 80 kohta ja asia C-122/95, Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, Kok. 1998, s. I-973, 77 kohta).

75 Tämä pätee erityisesti yhteisen markkinajärjestelyn kaltaisella alalla, jonka tavoitteista seuraa alituinen sopeutuminen taloudellisen tilanteen vaihtelujen mukaan (ks. yhdistetyt asiat C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, Crispoltoni ym., tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4863, 57 kohta ja yhdistetyt asiat C-296/93 ja C-307/93, Ranska ja Irlanti v. komissio, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-795, 59 kohta).

76 Koska nyt esillä olevassa asiassa toimijoille tuontitodistusten jakamiseksi huomioon otettavan viitekauden määrittäminen kuuluu banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä yhteisön toimielinten politiikan toteuttamiseksi välttämättömien keinojen valinnan alaan, toimielimillä on tältä osin laaja harkintavalta. Näin ollen kantaja ei voinut perustellusti luottaa siihen, että tuontitodistusten jakamiseksi huomioon otettavan viitekauden ajallinen siirtymä pidetään voimassa, sellaisena kuin siitä on säädetty asetuksen N:o 404/93 alkuperäisessä versiossa. Näin ollen se ei voinut perustellusti olettaa, että banaanien yhteisen tuontijärjestelmän muuttamisen jälkeen vuosi 1997 otettaisiin mukaan vuoden 1999 tuontilupien jakamiseksi vahvistettavaan viitekauteen.

77 Lisäksi kantajan väite siitä, että ottaessaan vuodet 1994—1996 viitekaudeksi komissio on tehnyt mielivaltaisen päätöksen, on perusteeton. Kantaja ei ole esittänyt seikkoja, joiden avulla voitaisiin näyttää toteen, että komission väite siitä, ettei sen tiedossa ollut vuoden 1997 aikana tosiasiallisesti toteutettujen tuontien määrää, on virheellinen. Kuten komissio on suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän muuttamisen vuoksi tämän toimielimen yksiköt sekä kaikkien jäsenvaltioiden viranomaiset eivät keränneet vuoden 1997 lukuja siitä syystä, että tuolloin katsottiin, etteivät luvut olleet välttämättömiä uudessa järjestelmässä. Kausi 1994—1996 oli siis viimeisin ajanjakso, jolta komissiolla oli käytettävissään tosiasiallisesti toteutettuja tuonteja koskevat luvut. Kantaja ei myöskään ole väitteillään kyseenalaistanut komission selitystä siitä, että toimijoille tarkoitetun viitekauden oli oltava sama kuin kauden, jonka avulla määrättiin pääasiallisten tuottajamaiden tariffikiintiöosuudet.

78 Perusteltu ei ole myöskään kantajan väite siitä, että asetuksessa N:o 2362/98 ei säädetä kohtuuttomia tilanteita varten niiden vakavien vääryyksien korjaamista koskevista menetelmistä, jotka aiheutuvat toimijoille viitekauden aikaistamisesta yhdellä vuodella. Kuten komissio on todennut, väliaikaiset vaikeudet, joita voi aiheutua markkinajärjestelyn muuttamisen yhteydessä, voidaan periaatteessa selvittää tapauskohtaisesti soveltamalla asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d alakohdassa tarkoitettua kohtuuttomien tilanteiden järjestelmää, sellaisena kuin tämä asetus on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, vaikka tämä edellyttääkin kaikkien kyseisen toimijan tilannetta kuvaavien tosiseikkojen yksityiskohtaista tarkastelua (ks. ex analogia asia C-68/95, T. Port, tuomio 26.11.1996, Kok. 1996, s. I-6065). Kantaja, joka ei ole osoittanut olevansa kohtuuttomassa tilanteessa, ei kuitenkaan voi vedota väitteeseen siitä, että tällaiset mekanismit puuttuvat, sen tueksi, että syntyisi sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu.

79 Lopuksi on hylättävä kantajan väite siitä, että komissio on laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa, koska se ei ole asetuksessa N:o 2362/98 selittänyt, miksi on

ollut välttämätöntä valita viitekaudeksi vuodet 1994—1996. Tältä osin riittää, kun todetaan, että kun kyseessä on pelkkää muotoseikkaa koskeva väite, säädöksen perustelujen mahdollinen puutteellisuus ei aiheuta yhteisön vahingonkorvausvastuuta (ks. em. asia Kind v. ETY, tuomion 14 kohta).

80 Edellä todetuista seikoista johtuu, että yhteisön vahingonkorvausvastuu ei voi syntyä viitekauden mielivaltaisen vahvistamisen tai perusteluvelvollisuuden puuttumisen vuoksi.

81 Koska kantaja ei ole näyttänyt toteen lainvastaista menettelyä, jonka perusteella sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu syntyisi, kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

82 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaa komission oikeudenkäyntikulut.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä maaliskuuta 2001.

H. Jung

kirjaaja

P. Lindh

viidennen jaoston puheenjohtaja